

Európske osvedčenie o dedičstve a prepis vlastníctva k zdedenej nehnuteľnosti

Luboslav Sisák*

Abstrakt: Príspevok je tematicky zameraný na medzinárodné dedičské právo. Venuje sa teoretickým a praktickým problémom, ktoré vznikajú pri uplatňovaní európskych osvedčení o dedičstve (EOD) vydaných nemeckými súdmi pre účely prepisu vlastníckeho práva k zdedeným nehnuteľnostiam v registroch niektorých členských štátov Európskej únie. Príspevok chce byť prínosom v niekoľkých smeroch. Jednak ponúka prehľad o tom, ako sa s rovnakým problémom stelesneným v nemeckých EOD vysporiadávajú Česko, Rakúsko a Slovensko. Aj s pomocou tejto komparácie je naším hlavným cieľom prezentovať vlastný názor na riešenie abstrahovaných ťažkostí. Nielen teoretického, ale aj praktického významu môže byť úvaha o možnostiach predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie ohľadom analyzovanej právnej otázky zo strany slovenského súdu.

Kľúčové slová: európske osvedčenie o dedičstve, obsah európskeho osvedčenia o dedičstve, zdedené nehnuteľnosti, register nehnuteľností, prejudiciálna otázka

Úvod

Jedným z produktov normotvorby Európskej únie (ďalej „EÚ“) v oblasti justičnej spolupráce v civilných veciach je nariadenie EÚ č. 650/2012,¹ ďalej skrátene len „nariadenie o dedení“ alebo len „nariadenie“. Už prvá zavedená skratka napovedá, že predmetné nariadenie sa vecne zameriava na dedičské právo, pričom komplexne upravuje všetky tri pilierové okruhy medzinárodného práva súkromného: medzinárodnú právomoc, rozhodné právo, uznanie a výkon cudzích rozhodnutí. Nariadenie o dedení však nie je vítaným predpisom len kvôli tomu, že unifikuje medzinárodné dedičské právo v členských štátoch.² Mnohí za jeho kľúčový prínos považujú zavedenie tzv. európskeho osvedčenia o dedičstve (ďalej „EOD“). Tento inštrument predstavuje alternatívu ku „klasickým“ vnútroštátnym osvedčeniam o dedičstve s tou výhodou, že vo všetkých členských štátoch koluje ako listina s plnohodnotnou právnou silou bez potreby osobitného uznávania či prípadného (zriedkavého) vyhlásenia o vykonateľnosti. EOD má týmto splniť cieľ rýchleho, plynulého a účinného vybavovania cezhraničných dedičských vecí vtedy, ak osoby z rôznych príčin potrebujú v inom členskom štáte preukázať práva (oprávnenia) nadobudnuté v dedičskom konaní.³

V ostatných rokoch dostávajú uvedené ciele tvrdé „rany pod pás“. Existuje dnes už nemalé množstvo prípadov, keď nemecké (presnejšie bavorské) súdy vydali EOD dedičom,

* JUDr. Luboslav Sisák, doktorand na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulte, Ústave medzinárodného práva a európskeho práva. E-mail: luboslav.sisak@student.upjs.sk. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9114-5173>. Odkazy na adresy internetových stránok v tomto článku boli naposledy navštívené 22. 7. 2021.

¹ V plnom znení „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve, Ú. v. EÚ L 201/107, 27. 7. 2012.“

² S výnimkou Dánska, Írska a Veľkej Británie, keď ešte bola členským štátom. Vo zvyšnom texte teda k „členským štátom“ viazaným nariadením o dedení nezaraďujeme štáty v predchojej vete.

³ Pozri bod 67 odôvodnenia nariadenia o dedení.

ktorí s pomocou tohto osvedčenia chceli dosiahnuť zápis vlastníctva k zdedeným nehnuteľnostiam ležiacim v zahraničí pred príslušnými registrovými orgánmi. Konajúce orgány považovali za prekážku pre zápis zmeny vlastníka v zmysle vnútroštátnej úpravy to, že EOD z Nemecka neobsahuje špecifikáciu zdedených nehnuteľností. Komplikácie sa v tomto kontexte doposiaľ objavili hlavne v Česku a Rakúsku, no nedávno dorazili aj na Slovensko. Hneď v tomto skorom štádiu príspevku považujeme za vhodné zdôrazniť, že s výnimkou Rakúska vznikajú naznačené ťažkosti už v konaniach pred registrovými orgánmi.⁴ Keďže tieto konania nepodliehajú publicite, pre väčšinu odbornej verejnosti (vrátane autora) je problém prvýkrát povšimnuteľný až vtedy, keď sa stane predmetom konania súdneho, k čomu však nevyhnutne nemusí dôjsť. Z objektívnych príčin preto platí, že v článku zachytávame v zásade len tie skúsenosti, ktoré sa manifestovali v judikatúre súdov, pričom by ich malo byť podstatne viac v (princiálne nedohľadateľnej) aplikačnej praxi registrových orgánov.

Príspevok by mal predstavovať prvú ucelenejšiu štúdiu v česko-slovenskom prostredí, ktorá zachytáva problematiku uplatňovania EOD z Nemecka v Česku, Rakúsku a na Slovensku. Stať je rozdelená na štyri časti. V prvej časti sa venujeme praxi vydávania EOD v Nemecku, ktorú je pre účely zvyšného skúmania nevyhnutné spoznať. V druhej časti opisujeme problémy pri uplatňovaní nemeckých EOD pre účely registrových zápisov v Česku a Rakúsku, ako aj to, ako tieto štáty, respektíve ich sudy pristúpili k jeho riešeniu. Uvedomujeme si popisný charakter tejto časti, no zvolená metóda korešponduje s jej zmyslom. Chceme ňou jednak poukázať na širší priestorový kontext problematiky. Okrem toho posluží ako vhodný prológ k dňaniu na Slovensku. Napokon z nej vychádzame pri uvažovaní o tom, či by riešenia z Česka a Rakúska mohli byť inšpiráciou pre slovenské prostredie. Vzápätí sa v tretej časti presúvame do podmienok na Slovensku, pričom pozorujeme osudy nemeckých EOD na príklade jedného rozhodnutia miestneho súdu. Ako už bolo avizované, vyjadríme sa v tejto časti k tomu, či riešenia prijaté v Česku a Rakúsku môžu byť inšpiráciou aj pre slovenské prostredie. Následne prezentujeme vlastný právny názor na riešenie analyzovaných ťažkostí. Stavajúc na poznatkoch získaných do tejto chvíle v štvrtej časti preverujeme, či by sa k problému mal vyjadriť Súdny dvor Európskej únie (ďalej „SD EÚ“) prostredníctvom prejudiciálneho konania. Robíme tak na príklade fiktívneho prípadu, ktorý konštruujeme tak, aby zachytil čo najideálnejšiu východiskovú situáciu na potenciálne predloženie prejudiciálnej otázky, no aby zároveň nebol nereálnym výmyslom vzdialeným od rozumne predpokladateľnej skutočnosti.

1. Prax vydávania európskych osvedčení o dedičstve niektorými nemeckými súdmi

V tejto časti príspevku sa koncentrujeme na prax niektorých nemeckých súdov (ide hlavne o sudy zo spolkového štátu Bavorsko) pri vydávaní EOD za situácie, keď tieto mali v cezhraničnej dedičskej veci medzinárodnú právomoc podľa nariadenia o dedení⁵ a v zmysle kolíznych noriem toho istého predpisu⁶ rozhodovali podľa nemeckého práva.

⁴ Na rozdiel od Slovenska a Česka, kde sú konania o zápise do katastra nehnuteľností v rukách správnych orgánov, v Rakúsku o zápise rozhodujú sudy. Pozri § 75 an. pozemkovoknižného zákona (*Grundbuchsgesetz*). Dostupný na: <<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001941>>.

⁵ Konkrétne podľa jurisdikčných noriem druhej kapitoly nariadenia.

⁶ Tie sa nachádzajú v tretej kapitole nariadenia.

Za týchto okolností požiadal dedič nemecké súdy, respektíve notárov o vydanie EOD na účel zápisu zmeny vlastníckeho práva k zdedenej nehnuteľnosti (ďalej skrátene aj „prepis“) ⁷ ležiacej v inom členskom štáte v tamojšom registri, často zvanom „kataster“. Dedič pritom výslovne žiadal o to, aby sa v EOD presne špecifikovali zdedené nehnuteľnosti, t. j. najmä katastrálne územie, číslo parcely a pod. Dôvodom predmetnej požiadavky bolo to, že registrový orgán cieľového členského štátu riadiaci sa domácim registrovým právom neprepíše vlastníka, pokiaľ takáto špecifikácia nie je obsiahnutá v predkladanej legitimačnej listine. Zahrnutie takýchto upresňujúcich informácií o zdedenej nehnuteľnosti má údajne umožňovať čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení, podľa ktorého sa v EOD môže uviesť „[...] prípadne zoznam práv a/alebo majetku pre každého dediča“.

Nemecké okresné súdy (*Amtsgerichte*) ⁸ dedičovi EOD vydávajú, ⁹ no bez požadovaného upresnenia zdedených nehnuteľností. Riadia sa totiž právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Vyššieho krajského súdu Mníchov ¹⁰ (*Oberlandesgericht München*, ďalej „OLG Mníchov“), ktorý nadviazal na argumentáciu skoršieho rozhodnutia Vyššieho krajského súdu Norimberg ¹¹ (*Oberlandesgericht Nürnberg*, ďalej „OLG Norimberg“; oba spomenuté súdy spoločne ďalej „vyššie krajské súdy“). ¹²

Dôvody pre odmietnutie špecifikovať zdedené nehnuteľnosti v EOD prezentované vyššími krajskými súdmi možno po úprave v prospech lepšej zrozumiteľnosti zhrnúť nasledovne. Priestor pre upresnenie nadobudnutého majetku v EOD podľa čl. 68 písm. l) nariadenia má bez snahy o hlbšie zdôvodnenie prichádzať do úvahy len vtedy, ak sú predmety pozostalosti podľa dedičského štatútu dedičovi priznané s *vecnoprávnym* (teda nie „len“ obligačným) účinkom, napr. príkazom na rozdelenie pozostalosti (*Teilungsanordnung*), ktorý je známy niektorým právnym poriadkom. ¹³ Nehnuteľnosti, ktorých špecifikácie sa žiadateľ o EOD dožaduje, sa zdedili podľa nemeckého práva ako dedičského štatútu v zmysle nariadenia o dedení. V nemeckom práve platí princíp univerzálnej sukcesie podľa § 1922 ods. 1 občianskeho zákonníka ¹⁴ (*Bürgerliches Gesetzbuch*, ďalej „BGB“).

⁷ Pre úplnosť iba dodávame, že nariadenie o dedení umožňuje nemeckým súdom rozhodnúť o dedičstve ohľadom nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú v cudzine. Jedným zo základných princípov nariadenia je, že právomocné súdy rozhodujú o celom dedičstve (pozri najmä čl. 4 nariadenia a spojenie „vo veci celého dedičstva“), a to podľa toho istého rozhodného práva bez ohľadu na geografickú polohu pozostalosti (pozri najmä čl. 21, 22 nariadenia, ktoré hovoria o rozhodnom práve pre celé dedičstvo). Pre rozoberanú problematiku tieto pravidlá znamenajú to, že nemecké súdy s medzinárodnou právomocou podľa nariadenia rozhodujú napr. aj o pozemkoch či stavbách v Česku, Rakúsku, či Slovensku, pričom celá pozostalosť vrátane týchto nehnuteľností sa dedí podľa jedného právneho poriadku – tu nemeckého. Z týchto pravidiel existujú výnimky, ktoré ale pre tento príspevok nie sú relevantné.

⁸ Preklad nemeckého označenia *Amtsgericht* ako „okresný súd“ zodpovedá zaužívanej prekladateľskej praxi v rozhodnutiach SD EÚ. Pozri napr. Rozsudok SD EÚ z 25. 2. 2021 vo veci C-804/19; Rozsudok SD EÚ z 24. 9. 2020 vo veci C-195/20 PPU.

⁹ Iba tieto súdy sú v Nemecku vecne príslušné na vydanie EOD. Pozri § 34 ods. 4 zákona o medzinárodnom dedičskoprávnom konaní (*Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz*). Dostupné na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/interbrvg/>>.

¹⁰ OLG München, Beschluss vom 12. 9. 2017 – 31 Wx 275/17. Dostupné na: <<https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/Y-300-Z-BECKRS-B-2017-N-124301>>.

¹¹ OLG Nürnberg, Beschluss vom 5. 4. 2017 – 15 W 299/17. Dostupné na: <<https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/Y-300-Z-BECKRS-B-2017-N-116733>>.

¹² O prameni prekladu označenia *Oberlandesgericht* platí obdobne poznámka pod čiarou č. 8. Pozri napr. Rozsudok SD EÚ zo 4. 3. 2021 vo veci C-912/19; Rozsudok SD EÚ z 2. 7. 2020 vo veci C-684/19.

¹³ OLG München, Beschluss vom 12. 9. 2017 – 31 Wx 275/17, bod 6; OLG Nürnberg, Beschluss vom 5. 4. 2017 – 15 W 299/17, bod 8.

¹⁴ „*Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I s. 42, 2909; 2003 I s. 738), das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 30. März 2021 (BGBl. I s. 607) geändert worden ist.*“

To znamená, že sa nededia iba jednotlivé predmety, ale majetok prechádza na dediča ako jeden celok; dedič bez potreby akéhokoľvek prevádzacieho úkonu vstupuje do pozície nadobúdateľa, napr. vlastníka či veriteľa.¹⁵ Univerzálna sukcesia sa uplatnila aj v prejednávaných veciach pred OLG Mníchov a OLG Norimberg, pričom porúčiteľ nezanechal príkaz na rozdelenie pozostalosti s vecnoprávnym účinkom¹⁶ či inú obdobnú dispozíciu *mortis causa*. Z toho spomenuté súdy vyvodzujú, že v EOD nie je možné špecifikovať zdedené nehnuteľnosti v zmysle čl. 68 písm. l) nariadenia, lebo žiadateľ ich nenadobudol jednotlivito a vecnoprávne z vôle porúčiteľa ku dňu jeho smrti, ale ako súčasť svojho dedičského podielu pri absencii akéhokoľvek právneho úkonu pre prípad smrti.¹⁷ Špecifikáciu majetku dokonca nemožno v EOD uviesť ani len informatívne pre účely prepisu majetku v cudzom registri nehnuteľností. K odôvodneniu tohto záveru však oba vyššie krajiné súdy pristupujú odlišne. Podľa OLG Mníchov by bol takýto obsah EOD v rozpore s čl. 1 ods. 2 písm. l) nariadenia, pretože by sa tým zasiahlo do oblasti, ktorú citované ustanovenie výslovne vylučuje z pôsobnosti nariadenia o dedení a teda i európskeho osvedčenia o dedičstve.¹⁸ OLG Norimberg zas argumentuje, že zápis nezáväzného informatívneho údaja do EOD protirečí domnienke o jeho správnosti a dobromyseľnosti osôb konajúcich na jeho základe. Marí sa tým základný cieľ zavedenia EOD, a to vytvorenie inštrumentu s formalizovaným obsahom, ktorý sa má bez problémov použiť v každom členskom štáte. OLG Norimberg svoj názor utvrdzuje poukazom na bod 18 odôvodnenia nariadenia o dedení. Podľa neho z tohto bodu vyplýva, že EOD má predstavovať platnú písomnosť na zápis zdedeného majetku do registra členského štátu, a to bez ohľadu na prípadnú potrebu predložiť ďalšie listiny s preukaznou hodnotou.¹⁹

2. Uplatnenie EOD vydaného nemeckými súdmi pred registrovými orgánmi v Česku a Rakúsku

Zmieriac sa s tým, že nemecké súdy odmietajú špecifikovať zdedenú nehnuteľnosť v EOD (európske osvedčenie o dedičstve tohto charakteru ďalej aj „nemecké EOD“) sa dedič túto listinu predsa len pokúsil použiť pred registrovými orgánmi v cieľovej krajine, aby dosiahol prepis tejto nehnuteľnosti na svoju osobu. V tejto časti príspevku priblížime, ako táto snaha dopadla v Česku a Rakúsku.

2.1 Česko

V Českej republike, ale dokonca i v zahraničí sa o osude nemeckých EOD pred českými katastrálnymi úradmi a následne o súdnych konaniach preskúmavajúcich rozhodnutia týchto úradov píše relatívne pravidelne, pričom najväčšiu zásluhu na tomto konštatovaní

¹⁵ OLZEN, D. – LOOSCHELDERS, D. *Erbrecht*. Leck: De Gruyter, 2020, s. 27. V tomto smere teda nie je badateľný rozdiel oproti slovenskému (a vari ani všeobecnému európskemu) chápaniu univerzálnej sukcesie. Pozri napr. KIRSTOVÁ, K. 19. hlava. In: LAZÁR, J. a kol. *Občianske právo hmotné. Štvrtá časť. Dedičské právo*. Bratislava: Iuris Libri, 2018, s. 652 an.

¹⁶ Lebo nemecké právo takýto inštitút ani nepozná. Známý mu je len ten istý typ príkazu, no s obligáčnym účinkom. Pozri § 2048 BGB.

¹⁷ OLG München, Beschluss vom 12. 9. 2017 – 31 Wx 275/17, bod 6; OLG Nürnberg, Beschluss vom 5. 4. 2017 – 15 W 299/17, bod 9.

¹⁸ OLG München, Beschluss vom 12. 9. 2017 – 31 Wx 275/17, bod 10.

¹⁹ OLG Nürnberg, Beschluss vom 5. 4. 2017 – 15 W 299/17, bod 10.

nesie Heidenhain a Doležalová.²⁰ Síce nepoznáme konkrétne kauzy a ani nemáme dostupné rozhodnutia zamerané na danú problematiku,²¹ no hlavne z príspevkov spomenutých autorov vieme pomerne presvedčivo charakterizovať vzniknuté problémy.

Prvé prípady odmietnutí prepisu vlastníka nehnuteľnosti na základe nemeckého EOD českými katastrálnymi úradmi sa začali objavovať okolo roku 2018.²² Svoje rozhodnutia odôvodňovali tým, že predložené EOD nespĺňa požiadavky § 8 zákona č. 256/2013 Sb., *katastrální zákon*, pretože neobsahuje špecifikáciu nehnuteľnosti v zmysle uvedeného ustanovenia.²³ Takéto požiadavky pritom podľa nich *prima facie* neodporujú nariadeniu o dedení a v ňom obsiahnutej úprave EOD, keďže ich kladenie je v zmysle čl. 1 ods. 2 písm. l) nariadenia ponechané v kompetencii členských štátov. Nariadenie o dedení navyše v čl. 68 písm. l) výslovne pamätá na to, aby sa v EOD v prípade potreby upresnil zdedený majetok. Rovnako to predvída i formulár EOD.^{24, 25}

Vzhľadom na doposiaľ získané poznatky je teda očividné, že máme dočinenia so začarovaným kruhom. České katastrálne úrady na jednej strane zapisujú zmenu vlastníka zdedenej nehnuteľnosti len ak sú detaily o nich upresnené v EOD, na druhej strane nemecké dedičské súdy takéto upresnenie odmietajú v EOD uviesť. Zaujímavé je tiež, že obe „súperiace“ strany argumentujú v podstate rovnakou právnou úpravou v nariadení o dedení, no jedna v prospech dovolenosti špecifikácie, druhá zas v jej neprospech.

Odmietavé rozhodnutia českých katastrálnych úradov boli napadnuté aj na súdoch, ktoré zrejme niekedy začiatkom roka 2019 mali na vec rovnaký názor ako katastrálne úrady a považovali ich rozhodnutia za správne.²⁶ Heidenhain rázne presadzuje názor, že naznačená prax je v rozpore s nariadením o dedení a jeho nosnými myšlienkami vysvetlenými v bodoch 18 a 71 odôvodnenia, ako aj s rozhodnutím SD EÚ vo veci *Mahnkopf*.²⁷

²⁰ Od Heidenhaina pozri: HEIDENHAIN, S. Zápis pozemků do evropského dědického osvědčení z Německa. In: *pravni-prostor.cz* [online]. 20. 7. 2018 [cit. 2021-07-22]. Dostupné na: <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/ht-zapis-pozemku-do-evropskeho-dedickeho-osvedceni-z-nemecka>>; Europäische Nachlasszeugnisse und die EU-ErbrechtsVO in der tschechischen Praxis. *Wirtschaft und Recht in Osteuropa*. 2020, s. 97 an.; Heidenhain v spolupráci s Doležalovou ďalej: HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. Boj o evropská dědická osvědčení pokračuje v Olomouci a v Lucemburku. In: *bnt.eu* [online]. 18. 11. 2019 [cit. 2021-07-22]. Dostupné na: <<https://www.bnt.eu/cs/zpravy/pravni-novinky/2827-boj-o-evropska-dedicka-osvedceni-pokracuje-v-olomouci-a-v-lucemburku?layout=bnt:news>>; HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. Bitva za uznání Evropského dědického osvědčení úspěšně pokračuje. In: *bnt.eu* [online]. 10. 9. 2020 [cit. 2021-07-22]. Dostupné na: <<https://www.bnt.eu/cs/zpravy/pravni-novinky/3082-bitva-za-uznani-evropskeho-dedickeho-osvedceni-uspesne-pokracuje?layout=bnt:news>>; HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020. In: *bnt.eu* [online]. 27. 1. 2010 [cit. 2021-07-22]. Dostupné na: <<https://www.bnt.eu/cs/zpravy/pravni-novinky/2895-novinky-ve-svete-edo-vitezstvi-v-praze-vyhra-ne-odvolani-v-olomouci-a-novela-katastralni-vyhlasky-od-1-1-2020?layout=bnt:news>>; okrem uvedeného o tejto téme napísala i SEMELOVÁ, M. Praktische Probleme mit dem (deutschen) Europäischen Nachlasszeugnis in der Tschechischen Republik. *Zeitschrift für das Privatrecht der Europäischen Union*. 2018, č. 4, s. 200 an.

²¹ Napriek úprimnej snahe o ich vyhľadanie na portáli *Evidence soudních rozhodnutí vrchních a krajských soudů ministerstva spravedlnosti ČR* dostupnom na: <https://www.nsoud.cz/judikaturavks/judikatura_vks.nsf/uvod>.

²² HEIDENHAIN, S. *Europäische Nachlasszeugnisse und die EU-ErbrechtsVO in der tschechischen Praxis*, s. 101.

²³ SEMELOVÁ, M. *Praktische Probleme mit dem (deutschen) Europäischen Nachlasszeugnis in der Tschechischen Republik*, s. 202–203.

²⁴ Ide o tlačivo V, prílohu IV, bod 9 nachádzajúce sa vo Vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) č. 1329/2014 z 9. decembra 2014, ktorým sa stanovujú tlačivá uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve, Ú. v. EÚ L 359/30, 16.12.2014.

²⁵ Zo stanoviska istého, bližšie nekonkretizovaného, katastrálneho úradu v Česku vydaného 15. 3. 2019 na žiadosť Heidenhaina. HEIDENHAIN, S. *Europäische Nachlasszeugnisse und die EU-ErbrechtsVO in der tschechischen Praxis*, s. 101.

²⁶ HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, S. *Boj o evropská dědická osvědčení pokračuje v Olomouci a v Lucemburku*.

²⁷ Rozsudok SD EÚ z 1. 3. 2018 vo veci C-558/16, body 42 a 43.

Ide podľa neho o prehnaný formalizmus z českej strany.²⁸ Rovnaký autor sa v pozícii právneho zástupcu „postihnutých“ dedičov domáhal, aby český súd tento problém predložil SD EÚ formou prejudiciálnych otázok podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie²⁹ (ďalej „ZFEÚ“).³⁰ Napriek sľubným vyhlídkam³¹ k tomu však podľa posledných dostupných správ nedošlo,³² čo potvrdzuje aj vyhľadávač judikatúry SD EÚ³³ po zadaní príslušných informácií.

Naznačený trend v rozhodovacej činnosti českých súdov sa ale zmenil zhruba v polovici roku 2019. V pretrvávajúcich odmietaniach prepisu vlastníka zo strany katastrálnych úradov kvôli vytýkanej neúplnosti EOD vzhľadli súdy rozpor s ústavným právom na vlastníctvo a záruku dedičského práva zakotvené v čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.³⁴ Na základe tejto argumentačnej línie sa teda začali pre prepis vlastníka v katastrí akceptovať aj z českého pohľadu „neúplné“ nemecké EOD.³⁵

Opísanú „ústavnoprávnu kľučku“ každopádne nebolo potrebné využívať príliš dlho. Začarovaný kruh nakoniec prelomila zmena katastrálnej vyhlášky³⁶, ktorá s účinnosťou od 1. 1. 2020 zaviedla do § 69 katastrálnej vyhlášky³⁷ ako šiesty odsek nasledovnú úpravu: „*Nejsou-li v listině vydané za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie, která prokazuje univerzální právní nástupnictví, uvedena práva nebo nemovitosti, kterých se právní nástupnictví týká, protože to neumožňuje právní řád státu, ve kterém byla listina vydána, zapíše katastrální úřad změnu vlastnického nebo jiného věcného práva na základě této listiny a prohlášení právního nástupce s náležitostmi podle § 66 odst. 4 písm. a) až d) a f).*“ Vďaka tomuto zásahu do právnej úpravy v súčasnosti postačí, ak dedič spolu s neúplným EOD predloží českému katastrálnemu úradu tzv. prehlásenie o vzniku práva podľa § 66 ods. 4 katastrálnej vyhlášky so všetkými údajmi tam uvedenými okrem tých podľa písm. e). Stotožňujeme sa ale s niekoľkými námietkami Heidenhaina a Doležalovej voči predmetnému riešeniu. Nastolený stav diskriminuje hlavne cudzincov z iných členských štátov, pretože popri EOD od nich požaduje prehlásenie o vzniku práva, ktoré sa od osôb dediacich na základe českých dedičských konaní nežiada; osoba neznalá českého jazyka a miestnych pomerov musí vynaložiť značne úsilie spojené s finančnými výdavkami, aby po nezriedka dlhej dobe vybavovania nakoniec získala použiteľné prehlásenie, čo nie je v súlade s cieľmi zavedenia EOD; a napokon sa katastrálna vyhláška predmetnou zmenou dostala do rozporu s katastrálnym zákonom, v ktorom sa diskutovaná zmena neodzrkadlila a naďalej sa v ňom trvá na pôvodných špecifikačných požiadavkách.³⁸

²⁸ HEIDENHAIN, S. *Europäische Nachlasszeugnisse und die EU-ErbrechtsVO in der tschechischen Praxis*, s. 102. Porovnaj WILSCH, H. GBO § 35, mč. 39a. In: HÜGEL, S. (Hrsg.). *Beck'scher Online Kommentar GBO*. 41. Edition. C. H. Beck, 2021.

²⁹ Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 326/47, 26. 10. 2012.

³⁰ HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. *Boj o evropská dědická osvědčení pokračuje v Olomouci a v Lucemburku*.

³¹ *Ibidem*.

³² HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. *Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020*.

³³ Dostupný na: <<https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=sk>>.

³⁴ Publikovaná ako ústavný zákon č. 2/1993 Sb.

³⁵ HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. *Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020*.

³⁶ Vyhláška č. 301/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška).

³⁷ Vyhláška č. 357/2013 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška).

³⁸ HEIDENHAIN, S. – DOLEŽALOVÁ, V. *Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020*.

2.2 Rakúsko

Aj v rakúskej súdnej praxi spôsobili nemecké EOD podobné ťažkosti ako v Česku. S pomocou rozhodnutia Najvyššieho súdneho dvora³⁹ (*Oberster Gerichtshof*, ďalej „OGH“) možno problém zjednodušene zhrnúť nasledovne. V istom smere rozpačitá úprava pozemkovoknižného práva vyvolala nejasnosť o tom, či sa na EOD vzťahuje požiadavka na špecifikáciu nehnuteľností. Príčinou vzniku tejto otázky bola skutočnosť, že zákon predmetnú požiadavku vo všeobecnosti kladie na všetky listiny tvoriace podklad na zápis do katastra,⁴⁰ opätovne ju opakuje pri osobitnej úprave prvej skupiny listín, tzv. súkromných,⁴¹ no nespomína ju už pri úprave druhej skupiny listín, tzv. verejných, kam sa zaradzuje aj EOD.⁴² Podľa prvostupňového súdu sa všeobecná požiadavka o potrebe upresniť nehnuteľnosti v listine vzťahuje aj na verejné listiny, aj keď to ich osobitná úprava výslovne neustanovuje.⁴³ Druhohostupňový súd sa s týmto záverom v zásade stotožnil.⁴⁴ OGH právne názory nižších inšancií nezdieľal a prepis vlastníka v pozemkovej knihe na základe nemeckého EOD povolil. Pre tento záver boli kľúčové dva argumenty: po prvé, podľa OGH sa na verejné listiny (teda aj na EOD) nevzťahuje požiadavka špecifikácie nehnuteľností, lebo pri ich osobitnej úprave niet o takejto požiadavke zmienky, ani sa neodkazuje na obdobnú úpravu pre súkromné listiny, pre ktoré nevyhnutnosť špecifikácie platí.⁴⁵ Po druhé, špecifikácia nehnuteľností nie je povinnou, ale len fakultatívnou súčasťou EOD predvídanou v čl. 68 písm. l) nariadenia.⁴⁶

Opierajúc sa o vyššie predstavený judikát OGH sa teda prepisy vlastníkov v Rakúsku na základe nemeckého EOD v súčasnosti smú uskutočniť. Dané rozhodnutie bolo prevažne veľmi pozitívne prijaté rakúskou právnickou obcou, keďže značne uľahčuje pozemkovoknižnú prax pri (početných) rakúsko-nemeckých dedeniach.^{47, 48} U niektorých autorov síce natrafíme aj na inú preferovanú argumentačnú líniu, no každopádne s rovnakým výsledkom.⁴⁹

³⁹ OGH, Beschluss vom 15. 5. 2018, 5 Ob 35/18k. Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20180515_OGH0002_0050OB00035_18K0000_000>.

⁴⁰ § 433 všeobecného občianskeho zákonníka (ABGB) v spojení s § 26 a 27 pozemkovoknižného zákona.

⁴¹ § 32 ods. 1 písm. a) pozemkovoknižného zákona.

⁴² § 33 ods. 1 písm. d) pozemkovoknižného zákona.

⁴³ OGH, Beschluss vom 15. 5. 2018, 5 Ob 35/18k, s. 7.

⁴⁴ Ibidem, s. 7–8.

⁴⁵ Ibidem, bod 5.2. OGH nereagoval na argumentáciu prvoinštančného pozemkovoknižného súdu, ktorý požiadavku upresnenia nehnuteľnosti vyvodil zo všeobecnej úpravy listín spôsobilých na vklad (§ 433 ABGB), nie z osobitnej úpravy v pozemkovoknižnom zákone (§ 32 a 33).

⁴⁶ Ibidem, bod 5.5.

⁴⁷ Už v roku 2003 Wachter poznamenal, že okolo 100 000 nemeckých občanov majú v Rakúsku dovolenkové nehnuteľnosti. WACHTER, T. Besonderheiten bei der Vererbung von Wohnungseigentum in Österreich. *Zeitschrift für die Steuer- und Erbrechtspraxis*. 2003, s. 306. Možno predpokladať, že po 18 rokoch toto číslo ešte vzrástlo.

⁴⁸ Pozri napr. FUCIK, R. Einverleibung im Grundbuch aufgrund eines Europäischen Nachlasszeugnisses. *Interdisziplinäre Zeitschrift für Familienrecht*. 2018, č. 5, s. 307 an.; WITTWER, A. – MAIER, M. (Deutsches) Europäisches Nachlasszeugnis als taugliche Eintragungsgrundlage für das (österreichische) Grundbuch. *Österreichisches Anwaltsblatt*. 2019, č. 4, s. 275 an.; STEINER, A. Eintragung deutscher Erben in das österreichische Grundbuch. *Zeitschrift für Erbrecht und Vermögensnachfolge*. 2019, s. 325 an.; PERSCHA, A. § 68, mč. 35 an. In: DEIXLER-HÜBNER, A. – SCHAUER, M. (Hrsg.). *EuErbVO online Kommentar zur EU-Erbrechtsverordnung*. Stand 1. 1. 2020. Dielo zverejnené v právnickej databáze manz.at. Prístup cez: <<https://rdb.manz.at/home>>.

⁴⁹ Konkrétne sa uprednostňuje použitie § 136 pozemkovoknižného zákona upravujúceho postup pre prípad, že údaje v pozemkovej knihe nezodpovedajú skutočnosti. Práve to by mal byť prípad zdedenia nehnuteľnosti. Viac k tomu WITTWER, A. – MAIER, M. (Deutsches) Europäisches Nachlasszeugnis als taugliche Eintragungsgrundlage für das (österreichische) Grundbuch, s. 280.

3. Nemecké EOD a slovenské katastrálne právo

Nemecké EOD sa po vyvolaní menších zemetrasení v praxi registrových úradov a súdov z Česka a Rakúska obdobne prejavuje už aj na Slovensku. Problémy v zásade rovnakého charakteru ako u slovenských západných susedov demonštruje rozhodnutie Krajského súdu Žilina.⁵⁰ Najprv zosumarizujeme relevantný obsah daného rozhodnutia. Na základe takto získaných poznatkov vzápätí zodpovedáme, či sa Slovensko môže a prípadne má inšpirovať riešeniami z Česka a Rakúska. Napokon ponúkame vlastný názor na rozlúsknutie problému obkolesujúceho pokusy o prepis vlastníctva k nehnuteľnostiam na základe EOD.

3.1 Prípád pred Krajským súdom Žilina

Katastrálnemu úradu bol predložený návrh na zápis formou záznamu (prepis vlastníka nehnuteľnosti), pričom navrhovateľ sa legitimoval nemeckým EOD. Tento dokument však úrad nepovažoval za listinu spôsobilú na zápis do katastra, pretože neobsahovala špecifikáciu nehnuteľnosti v zmysle § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona, a bola preto vrátená navrhovateľovi na opravu podľa § 42 ods. 5 rovnakého predpisu. Dodatočná požiadavka na špecifikáciu nehnuteľnosti má byť pritom v súlade s nariadením o dedení s odkazom na výluky z jeho vecnej pôsobnosti podľa čl. 1 ods. 2 písm. l). Postup katastrálneho úradu navyše zodpovedal usmerneniu príslušného nadriadeného ústredného orgánu štátnej správy.⁵¹ Dedič sa snažil „obísť“ nemecké dedičské súdy tak, že sa listinu upresňujúcu zdedené nehnuteľnosti pokúsil získať od slovenského notára. Ten však odmietol v danej veci konať, pretože právomoc mali podľa nariadenia o dedení nemecké súdy. Dedič sa nakoniec domáhal korekcie postupu katastrálneho úradu cestou správneho súdnictva, konkrétne žalobou proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Keďže však žalobným petitom od súdu žiadal rozhodnutie výrokom, na ktorý správny súd v konaní o predmetnej žalobe nemal právomoc,⁵² musela sa z tohto dôvodu zamietnuť. Preto súdu nevznikol priestor na vyslovenie názoru k podstate problému.

3.2 České a rakúske riešenia – inšpirácia pre Slovensko?

Na opísanom rozhodnutí si možno všimnúť, že stav právnej úpravy na Slovensku je v podstate identický so stavom v Česku z doby pred zmenou tamojšej katastrálnej vyhlášky. Vystáva teda otázka, či by kvôli rovnakej východiskovej situácii bolo aj pre slovenského normotvorcu vhodné prijať podobné riešenie ako v Česku. Podobne ako Heidenhain a Doležalová, ani my nepovažujeme české riešenie za uspokojujúce. Novela českej katastrálnej vyhlášky síce istým spôsobom odstránila patovú situáciu, no povedla v prvom

⁵⁰ Uznesenie Krajského súdu Žilina zo dňa 26. 2. 2021, sp. zn. 24Sa/8/2020. Dostupné na: <<https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/03e7ddfa-310b-4482-97e2-745797cb1ef4%3Ad0615465-1828-4856-afa8-6def91501d0d>>.

⁵¹ List Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, LPO-3424/2016/AN zo dňa 5. 5. 2016. Odkazuje naň odpoveď na otázku č. 13 v *Katastrálnom bulletinu*. 2018, č. 1, s. 19. Dostupné na: <http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/uggk/rezortne-periodika/kb_1_2018_priloha-1_2_2018.pdf>.

⁵² Žalobca navrhoval, aby správny súd prikázal katastrálnemu úradu vykonať prepis zdedených nehnuteľností. Takýto typ výroku sa však v modalitách rozhodovania o žalobe proti nečinnosti podľa § 248 až 251 zák. č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok nenachádza.

rade k tomu, že daná vyhláška ako podzákoný predpis (nižšej právnej sily) sa dostala do rozporu s katastrálnym zákonom (predpisom vyššej právnej sily). Konkrétne česká vyhláška v § 69 ods. 6 upustila od špecifikačnej požiadavky vo vzťahu k EOD, na ktorej ale § 8 českého katastrálneho zákona stále trvá. Odhliadnuc od ostatných úskalí zhrnutých už Heidenheinom a Doležalovou⁵³ je teda české riešenie neprijateľné predovšetkým kvôli vzniku nesúladu právnych predpisov. Slovenskému normotvorcovi by sme teda neodporúčali dať sa po českej ceste.

Úplne iná je však situácia v Rakúsku, kde sa problém s uplatňovaním nemeckých EOD podarilo odstrániť judikatúrne, teda bez zásahu do legislatívy. Takéto riešenie umožňovala hádam nie najprecíznejšia úprava pozemkovoknižného zákona. V rámci slovenského práva neprichádza rakúska metodika do úvahy, pretože slovenský katastrálny zákon v § 42 ods. 2 písm. c) nevzbudzuje žiadne pochybnosti o tom, že EOD musí obsahovať špecifikáciu nehnuteľnosti, ak má byť listinou spôsobilou na zápis.

3.3 Súlad katastrálneho zákona s nariadením o dedení

Z doterajšieho rozboru domácej a zahraničnej rozhodovacej činnosti súdov či pohľadov odbornej verejnosti vyplýva, že prístupy k otázke, či a kedy sa v EOD môžu alebo nemôžu, majú alebo nemajú špecifikovať zdedené nehnuteľnosti sa rôznia. Na tomto mieste ponúkame vlastný právny názor na rozoberaný problém. Aj keď ho formulujeme najmä z pohľadu slovenského práva, považujeme ho za použiteľný aj vo vzťahu k podobným úpravám registrového práva ako na Slovensku.

Uplatňovanie nemeckých EOD na Slovensku podľa nás vyvoláva dva problémy. Po prvé, ide o pnutie medzi legitimačným účinkom EOD v zmysle čl. 69 ods. 5 nariadenia o dedení a § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona. Po druhé, ide o výklad jedného z obsahových komponentov EOD upraveného v čl. 68 písm. l) nariadenia.

3.3.1 Pnutie medzi legitimačným účinkom EOD v zmysle čl. 69 ods. 5 nariadenia o dedení a § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona

V rámci prvého problému vnímame ako rozhodujúce, či § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona treba chápať ako takú úpravu registrového práva, na ktorú naráža čl. 69 ods. 5 nariadenia, keď pripomína, že legitimačný účinok EOD platí „bez toho, aby bol dotknutý čl. 1 ods. 2 písm. k) a l)“. Kvôli povahe vecí nás pritom zaujíma iba písmeno l) o výluke registrového práva z vecnej pôsobnosti nariadenia (ďalej aj „výluka registrového práva“). Ak odpoveď znie pozitívne, katastrálny zákon je v súlade s nariadením, ak negatívne, je s ním v rozpore.

Interpretácia odkazu čl. 69 ods. 5 nariadenia na výluke registrového práva nie je na prvý pohľad príliš zrejma. Objasniť sa ju snaží úsek v bode 18 odôvodnenia nariadenia: EOD „by predovšetkým malo predstavovať platnú písomnosť na zápis majetku, ktorý je predmetom dedičstva, do registra členského štátu. To by však orgánom, ktoré sa venujú registrácii, nemalo brániť v tom, aby osobu žiadajúcu o zápis požiadali o poskytnutie takých dodatočných informácií alebo predloženie takých dodatočných dokumentov, aké sa požadujú

⁵³ Pozri vyššie poznámku č. 38 a prislúchajúci hlavný text.

podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa vedie register, napríklad informácie alebo dokumenty týkajúce sa zaplatenia daní.“ Citované výstižne parafrázuje Janzen, keď píše, že EOD preukazuje nadobudnutie právneho postavenia spadajúceho do pôsobnosti nariadenia, napr. pre naše účely postavenia dediča. Predpoklady pre zápis do registra, ktoré v zmysle výluky registrového práva nespádajú do pôsobnosti nariadenia, zostávajú nedotknuté.⁵⁴ Výluka sa pritom vzťahuje na „formálne (procesné) registrové právo“.⁵⁵ V tomto zmysle teda možno pomerne jednoznačne tvrdiť, že vnútroštátne právo by od osoby určite nemalo požadovať iné dôkazy o jeho právnom postavení dediča, ak predloží platné EOD. Pozitívnu formuláciu predošlej vety by tak malo platiť, že vnútroštátne registrové právo môže od osoby dožadujúcej sa prepisu nehnuteľností na základe EOD požadovať všetko okrem dôkazu o jej právnom postavení.⁵⁶ Aplikujme daný záver na otázku súladu § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona s čl. 69 ods. 5 nariadenia. Dotknuté ustanovenie katastrálneho zákona nijako nespochybňuje právne postavenie dediča žiadajúceho o prepis zdedených imobilii a nepožaduje od neho ani dodatočné dokumenty, ktoré by toto postavenie mali utvrdiť či podporiť. § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona ukladá dedičovi „len“ tú povinnosť, aby hodnoverným spôsobom upresnil nehnuteľnosti, o ktorých prepis žiada. Vzhľadom na uvedené nepovažujeme § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona za odporujúci legitimačnému účinku EOD zakotvenému v čl. 69 ods. 5 nariadenia o dedení. Tento záver podporuje aj vyššie spomenutý názor, že výluka registrového práva sa upína na formálne (procesné) registrové právo. § 42 ods. 2 písm. c) sa z hľadiska systematiky katastrálneho zákona nachádza v jeho štvrtej časti zvanej *Katastrálne konanie*, čím danému ustanoveniu pripisuje procesnú povahu priamo zákonodarca.

3.3.2 Výklad čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení

Väčšina odbornej verejnosti vidí ťažkosti spojené s používaním nemeckých EOD v štátoch s podobným registrovým právom ako na Slovensku iba v pnutí medzi legitimačným účinkom EOD a vnútroštátnou špecifikačnou požiadavkou. Podľa nás sa však takto zachytáva len polovica problematiky. Druhý a nemenej dôležitý problém totiž spočíva vo výklade čl. 68 písm. l) nariadenia. EOD môže podľa tohto ustanovenia obsahovať „*dedičský podiel, ktorý pripadá na každého z dedičov, a prípadne zoznam práv a/alebo majetku pre každého dediča*“. V rámci tohto údajja sa v EOD bezpochyby môžu detailne vyšpecifikovať

⁵⁴ JANZEN, U. Die EU-Erbrechtsverordnung. *Deutsche Notar-Zeitschrift*. 2012, č. 7, s. 493.

⁵⁵ KLEINSCHMIDT, J. Optionales Erbrecht: Das Europäische Nachlasszeugnis als Herausforderung an das Kollisionsrecht. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*. 2013. Vol. 77, č. 4, s. 775; HERTEL, CH. Art 69 EU-ErbVO, mč. 31. In: RAUSCHER, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR*. 4. Auflage. Verlag Dr. Otto Schmidt, 2016.

⁵⁶ DUTTA, A. EuErbVO Art. 69, mč. 30. In: V. HEIN, J. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 12: Internationales Privatrecht I, Europäisches Kollisionsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 1–26)*. 8. Auflage. C. H. Beck, 2020; SCHMIDT, J. EuErbVO Art. 69, mč. 61. In: GSELL, B. – KRÜGER, W. – LORENZ, S. – REYMANN, Ch. (Hrsg.). *beck-online.GROSSKOMMENTAR zum Zivilrecht*. C. H. Beck, Stand 1.2.2021; BUDZIKIEWICZ, CH. Article 69 – Effects of the Certificate, mč. 22. In: CALVO CARAVACA, A. L. – DAVI, A. – MANSEL, H. P. (eds). *The EU Succession Regulation. A Commentary*. Cambridge University Press, 2016; GRZIWOTZ, H. EU-ErbVO Art. 69, mč. 27. In: RAUSCHER, T. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum FamFG, Band 2: §§ 271–493, IZVR, EuZVR*. 3. Auflage. C. H. Beck, 2019; porovnaj ale názor OGH, podľa ktorého by zjavne registrový úrad nemal požadovať upresnenie nehnuteľností v EOD, lebo takýto údaj čl. 68 nariadenia výslovne nepredvída. OGH, Beschluss vom 29. 8. 2017, 5 Ob 108/17v, bod 8. Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20170829_OGH002_0050OB00108_17V0000_000>.

zdedené nehnuteľnosti,⁵⁷ čím by sa vyhovelo vnútroštátnemu registrovému právu, ktoré takéto informácie požaduje. Rozhodujúce ale je, či sa priestor pre aplikáciu čl. 68 písm. l) nariadenia otvára a) len vtedy, ak dedičom pripadajú konkrétne predmety z pozostalosti v zmysle nejakého druhu dispozície pre prípad smrti s vecnoprávnymi účinkami, ktorá nie je vindikačným legátom (odkazom);⁵⁸ alebo b) aj pri „obyčajnej“ univerzálnej sukcesii pri absencii akejkoľvek dispozície *mortis causa*. Najskôr sa venujeme podstate a dôsledkom jednej aj druhej alternatívy a vzápätí zaujímate stanovisko, ktorú z nich preferujeme a prečo.

Ad a) Tento názor zastávajú niektoré nemecké vyššie krajinové sudy v rozhodnutiach, ktorým sme sa venovali vyššie.⁵⁹ Ako príklad dispozície *mortis causa*, ktorá môže viesť k špecifikácii jednotlivých zdedených predmetov v EOD podľa čl. 68 písm. l) nariadenia, uvádzajú tzv. príkaz na rozdelenie pozostalosti (*Teilungsanordnung*). Ide o inštitút slovenskému právu neznámy, no často sa vyskytujúci v dedičských právach iných štátov. Jeho podstata spočíva v tom, že ním poručenel obvykle v testamente alebo prípadne v dedičskej zmluve určí, ktorému (v tom čase ešte len potenciálnemu) dedičovi pripadnú konkrétne majetkové hodnoty z budúcej pozostalosti. Oprávnený z príkazu na rozdelenie pozostalosti pritom nemá status odkazovníka (legatára), ale „obyčajného“ dediča. Predmetný príkaz teda nič nemení na zákonom alebo závetnom dedení. Predstavuje len prianie poručenela o tom, ako sa má dedičstvo po jeho smrti vysporiadať (prerozdeliť). Konkrétnejšie, no na tomto mieste irelevantné pravidlá sa potom zaoberajú tým, ako zabezpečiť, aby hodnota prerozdeleného majetku zodpovedala veľkosti dedičských podielov. Dôležitým aspektom pre naše účely je ale účinok príkazu na rozdelenie pozostalosti. Rozlišujeme dva prístupy. Po prvé, niektoré právne poriadky mu priznávajú obligačný účinok – oprávnený z príkazu sa stane veriteľom voči ostatným dedičom, ktorí mu sú ako dlžníci povinní odovzdať pridelený predmet.⁶⁰ Po druhé, iné právne poriadky mu priznávajú vecnoprávny účinok – na oprávneného prechádza vlastníctvo ku dňu smrti poručenela.⁶¹ Nemecké vyššie krajinové sudy tvrdia, že iba príkaz na rozdelenie pozostalosti s vecnoprávnym účinkom odôvodňuje špecifikáciu nehnuteľností v EOD podľa čl. 68 písm. l) nariadenia. Tento právny názor ďalej nazývame aj „hypotéza A“.

Ak by sa čl. 68 písm. l) nariadenia mal využiť len v načrtnutej konštelácii, špecifikačná požiadavka vnútroštátneho registrového práva kladená na EOD v kontexte dedičskej veci, v ktorej absentuje dispozícia *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom nelegátnej povahy by mala zostať nepoužitá z titulu taxatívneho výpočtu obsahových komponentov EOD v čl. 68 nariadenia a prednosti tohto prameňa pred vnútroštátnou úpravou. Za takých okolností by registrové orgány podľa nás mohli od dediča požadovať upresnenie imobilii len inou listinou než EOD. Tým sa však už presúvame k inej problematike, a to ku atraktivite EOD

⁵⁷ Pozri poznámku pod čiarou č. 24 a prislúchajúci hlavný text.

⁵⁸ Negatívne formulovaný dôvetok „ktorý nie je vindikačným legátom (odkazom)“ sa žiada preto, lebo odkazy spadajú do pôsobnosti čl. 68 písm. m) nariadenia.

⁵⁹ Pozri časť 1.

⁶⁰ Vo všeobecnosti preferujú dispozície *mortis causa* s obligačným účinkom [okrem predmetného prerozdelovacieho príkazu trebárs aj odkazy (legáty)] napr. germánske právne poriadky. SCHMIDT, J. P. Die kollisionsrechtliche Behandlung dinglich wirkender Vermächtnisse: Ein Prüfstein für Grundfragen des internationalen und des materiellen Privatrechts. *Rebels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*. 2013, Hf. 1, s. 1.

⁶¹ Vo všeobecnosti preferujú dispozície *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom [okrem predmetného prerozdelovacieho príkazu trebárs aj odkazy (legáty)] napr. románske právne poriadky, no prekvapivo sa v istej miere presadili aj v Poľsku. *Ibidem*.

pri vybavovaní cezhraničných dedičstiev. Keby dedič vedel, že mu na registratúrny prepis nestačí EOD, zrejme by pre neho bolo rozumnejšie využiť inú listinu podľa domáceho práva štátu dedičského súdu, v ktorej by okrem potvrdenia právneho postavenia dediča bolo povolené zapísať trebárs aj podrobnosti o zdedených nehnuteľnostiach (v zmysle hesla „dve muchy jednou ranou“). Cezhraničné použitie takýchto iných listín by pritom ani nenarazilo na žiadnu výraznú prekážku pri uznaní, keďže by spravidla podliehali čl. 59 a nasl. nariadenia o dedení. V tomto režime by cirkulovali v členských štátoch bez potreby osobitného uznania.

Ad b) Keby sa ale upresnenie nehnuteľností mohlo do EOD zahrnúť cestou čl. 68 písm. l) nariadenia aj pri univerzálnej sukcesii pri absencii akejkoľvek dispozície *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom, ktorá nie je vindikačným legátom, registrové predpisy *lex rei sitae* smú klásť na EOD špecifikačnú požiadavku vo vzťahu k imobiliiám. Vtedy by spúšťačom problémov razom prestalo byť registrové právo štátu nehnuteľnosti, ale dedičské súdy protiprávne odmietajúce tieto nehnuteľnosti v EOD upresniť. Inými slovami, pri takejto interpretácii dotknutého ustanovenia nariadenia by nemecké súdy museli na žiadosť dediča uviesť v EOD podrobnosti o zdedených nehnuteľnostiach. Opačná prax by sa dostala do rozporu s nariadením o dedení. Prezentovanú alternatívu ďalej nazývame „hypotéza B“.

Stanovisko. Nastolenú otázku, a síce či sa aplikačný priestor čl. 68 písm. l) nariadenia otvára len pri hypotéze A alebo B sa pokúsime zodpovedať využitím výkladových metód tradične uplatňovaných pri interpretácii práva EÚ.⁶² Najskôr teda použijeme gramatický výklad. Slovenské znenie predmetného ustanovenia hovorí, že sa do EOD zapíše prípadne aj „zoznam práv a/alebo majetku pre každého dediča“. Vzhľadom na takúto textáciu je celkom pochopiteľné, prečo sa napríklad v relevantných častiach rozhodnutia Krajského súdu Žilina ani len neobjavila úvaha o tom, či predmetné ustanovenie je aplikovateľné len pri dispozíciách *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom nelegátnej povahy, alebo aj pri akejkoľvek univerzálnej sukcesii. Bez ďalšieho sa presadzovalo, že čl. 68 písm. l) nariadenia špecifikáciu umožňuje.⁶³ Slovenská verzia nariadenia podľa nás skutočne neponúka priestor na polemiku, pretože je písaná pomerne všeobecne a mala by teda platiť hocikedy, keď univerzálny sukcesor požiadava o upresnenie nehnuteľnosti v EOD. Veľmi podobne je na tom aj anglické znenie, ktoré v danej pasáži hovorí: „if applicable, the list of rights and/or assets for any given heir“. Rovnaké konštatovanie platí aj pri znení talianskom.⁶⁴ No po otvorení povedzme nemeckej verzie by vnímavý čitateľ zrejme spozornel, ak by v rovnakom úseku rozoberaného ustanovenia čítal „gegebenenfalls das Verzeichnis der Rechte und/oder Vermögenswerte, die einem bestimmten Erben zustehen“ (preložené „prípadne zoznam práv a/alebo majetkových hodnôt, ktoré pripadajú [respektíve prislúchajú] určitému dedičovi“). Pasáž „die einem bestimmten Erben zustehen“ – t. j. „ktoré pripadajú, respektíve prislúchajú určitému dedičovi“ – naozaj vyvoláva dojem (alebo v porovnaní so slovenským znením minimálne pochybnosti), akoby sa narážalo na účinky podobné tým,

⁶² Bližšie pozri FUNTA, R. EU a jej pramene práva. In: FUNTA, R. – GOLOVKO, L. – JURÍŠ, F. *Európa a Európske právo*. 2. vydanie. Brno: MSD, 2020, s. 163 an.; FRENZ, W. *Handbuch Europarecht. Band 5. Wirkungen und Rechtsschutz*. Berlin – Heidelberg: Springer-Verlag, 2010, s. 117 an.

⁶³ Konkrétne išlo o názor prokurátora rozhodujúceho o podnete dediča. Pozri bod 28 Uznesenia Krajského súdu Žilina zo dňa 26. 2. 2021, sp. zn. 24Sa/8/2020.

⁶⁴ Čl. 68 písm. l) nariadenia: „a quota ereditaria di ciascun erede e, se del caso, l'elenco dei diritti e/o beni spettanti a ogni erede“.

ktoré vyvolá napr. príkaz na rozdelenie pozostalosti s *in rem* účinkom, pretože sa kladie dôraz na „určitého“ dediča a na práva či majetok, ktorý mu „prípadá (prislúcha)“. Obdobne je na tom verzia česká: „*případně seznam práv nebo majetku příslušejících jednotlivým dědicům*“; a tiež francúzska: „*a part revenant à chaque héritier et, le cas échéant, la liste des droits et/ou des biens revenant à un héritier déterminé*“. Vzhľadom na to sa dá minimálne porozumieť impulzu pre nemeckú súdnu prax, ktorú rozoberaná formulácia napokon doviedla k záveru, že čl. 68 písm. l) nariadenia je použiteľný len pre dispozície pre prípad smrti s vecnoprávnym účinkom, ako napr. prerozdeľovací príkaz poručiteľa v niektorých štátoch. Rovnaký názor zdieľa i drvivá väčšina nemeckej spisby.⁶⁵ Možno konštatovať, že minimálne vyššie citované jazykové verzie nie sú obsahovo jednotné. Keďže všetky jazykové verzie právnych predpisov EÚ sú si navzájom rovné, nemožno žiadnu z nich uprednostniť pred iné. Je preto potrebné obrátiť sa na ostatné výkladové metódy únieového práva.⁶⁶

Systematickým výkladom si taktiež nepomôžeme. Skúmaná otázka je totiž takej povahy, že ani komplexný pohľad na výstavbu nariadenia o dedení vrátane odôvodňovacej časti, ani začlenenie čl. 68 písm. l) v ňom, ani iné kontextuálne aspekty daného predpisu (či už v jeho vnútri alebo vo vzťahu k primárnemu právu) nijak neprispievajú k jej vyriešeniu. Nápomocný nie je ani (vo vzťahu k sekundárnemu právu beztak málo významný⁶⁷) výklad historický, keďže v dostupných dokumentoch spojených s prijímaním nariadenia⁶⁸ sme nenašli explicitné alebo implicitné indície, ktoré by mohli objasniť rozoberaný problém.

Obraciame sa tak na výklad teleologický, ktorý je v práve EÚ obzvlášť významný.⁶⁹ Ide o hľadanie zmyslu a účelu normy v snahe zabezpečiť jej plný účinok (*effet utile*).⁷⁰ Je pravdou, že v našom prípade sa snažíme teleologicky vyložiť veľmi konkrétnu normu, a to úsek čl. 68 písm. l) nariadenia. V konečnom dôsledku a zo širšej perspektívy však ide o úpravu jednej z obsahových zložiek EOD, čo zase patrí ku kľúčovým aspektom úpravy EOD ako takého. Nebolo by preto správne prílišne sa upínať, respektíve izolovať iba na čl. 68 písm. l) nariadenia. Naopak, cítime potrebu oprieť sa o zmysel a účel samotného EOD, aby sme zistili, či normotvorca chcel uvedené ustanovenie sprístupniť len pre hypotézu A alebo B. Čo sa týka účelu EOD, netreba po ňom dlho pátrať, keďže je výslovne zakotvený v čl. 63 nariadenia: má ísť o inštrument určený na cezhraničné vnútroúnieové preukazovanie postavenia a práv v dedičských veciach. Zmyslom EOD je zas toto preukazovanie v porovnaní s režimom využívania vnútroštátnych listín zefektívniť,⁷¹ t. j. uľahčiť, respektíve od-

⁶⁵ DUTTA, A. EuErbVO Art. 68, mč. 9. In: V. HEIN, J. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 12*; SCHMIDT, J. EuErbVO Art. 68, mč. 37. In: GSELL, B. – KRÜGER, W. – LORENZ, S. – REYMAN, CH. (Hrsg.). *beck-online.GROSSKOMMENTAR zum Zivilrecht*; GRZIWOTZ, H. EU-ErbVO Art. 68, mč. 11. In: RAUSCHER, T. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum FamFG, Band 2*; BURANDT, W. – ROJAHN, D. EuErbVO Art. 68, mč. 4. In: BURANDT, W. – ROJAHN, D. (Hrsg.). *Erbrecht*. 3. Auflage. C. H. Beck, 2019; HERTEL, CH. Art 68 EU-ErbVO, mč. 30. In: RAUSCHER, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR*.

⁶⁶ Takto napr. Rozsudok SD EÚ z 19. 9. 2013 vo veci C-140/12, bod 74 a tam citovaná judikatúra.

⁶⁷ GAITANIDES, CH. EUV Art. 19, mč. 47. In: VON DER GROEBEN, H. – SCHWARZE, J. – HATJE, A. (Hrsg.). *Europäisches Unionsrecht. Band 1*. 7. Auflage. Nomos Verlag, 2015; PACHE, E. EUV Artikel 19, mč. 18. In: VEDDER, CH. – HEINTSCHEL VON HEINEGG, W. (Hrsg.). *Europäisches Unionsrecht*. 2. Auflage. Nomos Verlag, 2018.

⁶⁸ Pozri nasledovný odkaz: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/HIS/?uri=CELEX%3A32012R0650>>.

⁶⁹ GAITANIDES, CH. EUV Art. 19, mč. 44. In: VON DER GROEBEN, H. – SCHWARZE, J. – HATJE, A. (Hrsg.). *Europäisches Unionsrecht. Band 1*; PACHE, E. EUV Artikel 19, mč. 20. In: VEDDER, CH. – HEINTSCHEL VON HEINEGG, W. (Hrsg.). *Europäisches Unionsrecht*.

⁷⁰ Ibidem; FUNTA, R. EU a jej pramene práva. In: FUNTA, R. – GOLOVKO, L. – JURÍŠ, F. *Európa a Európske právo*, s. 165.

⁷¹ Bod 7 a 8 odôvodnenia nariadenia.

bremení od formalít. Vzhľadom na uvedený zmysel a účel EOD zastávame názor, že čl. 68 písm. l) nariadenia by mal byť použiteľný pri hypotéze B. Ako by mohlo EOD reprezentovať inštitút efektívneho preukazovania postavenia a práv v cezhraničných dedičských veciach, ak by dedičovi nestačilo na prepis zdedených nehnuteľností v inom členskom štáte a tento by tak bol nútený siahnuť buď doplnkovo alebo alternatívne po inej listine podľa vnútroštátneho práva? V tomto spojení treba navyše zdôrazniť explicitnú zmienku nariadenia o tom, že registratúrne prepisy majú byť hlavným poľom pôsobnosti EOD.⁷² Tento fakt ešte väčšmi potvrdzuje teleologický výklad čl. 68 písm. l) nariadenia v prospech hypotézy B. Z týchto dôvodov by súd s právomocou na vydanie EOD mal v tejto listine na žiadosť vyšpecifikovať zdedené nehnuteľnosti, a to v tlačive V, prílohe IV, bode 9 Vykonávacieho nariadenia č. 1329/2014.

Na posilnenie uvedeného záveru je podľa nás rozoberaná problematika priamo stvorená na podporný⁷³ komparatistický výklad,⁷⁴ niekedy označovaný ako „piata výkladová metóda“,⁷⁵ no inokedy vnímaný ako komponent teleologického výkladu.⁷⁶ Každopádne sa komparatistickým výkladom zameriame na vyvrátenie hypotézy A. Iba stručne pripomíname inštitút, ktorý by podľa danej hypotézy mal otvárať dvere k aplikácii čl. 68 písm. l) nariadenia. Druhovo má ísť o dispozíciu *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom, ktorá zároveň nie je vindikačným legátom, napr. príkaz na rozdelenie pozostalosti. Vieme pritom, že právne úkony tohto druhu sú známe obzvlášť románskej právnej kultúre. Po náhlade do úpravy dedičského práva hlavných predstaviteľov tejto kultúry v EÚ však zisťujeme, že prerozdeleniaci príkaz nie je „príklad“ na spomenutý druh dispozície (ako uvádzajú nemecké súdy a väčšina tamojšej literatúry), ale je jej *jediným* predstaviteľom. Francúzske, španielske, talianske, či grécke dedičské právo inú dispozíciu *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom nelegátnej povahy než príkaz na rozdelenie pozostalosti⁷⁷ nepoznajú.⁷⁸ Ak by teda úniový normotvorca skutočne zamýšľal obmedziť pôsobnosť spornej časti čl. 68 písm. l) nariadenia na tak špecifický a ako sa zdá jedinečný inštitút, zvolil by podľa nás precíznejšiu textáciu a výslovne by sa o prerozdeleniacom príkaze s *in rem* účinkom zmienil. Načrtnutý komparatistický výklad síce len doplnkovo, no v našich očiach napriek tomu pomerne výrazne oslabuje hypotézu A a zároveň posilňuje hypotézu B.

⁷² Pozri piatu vetu bodu 18 odôvodnenia nariadenia.

⁷³ Pretože len takýto status sa danej metóde obvykle pripisuje. Zastávaný právny názor by mal byť primárne založený na iných druhoch interpretácie. SCHROEDER, W. Die Auslegung des EU-Rechts. *Juristische Schulung*. 2004, s. 184; HÖPFNER, C. – RÜTHERS, B. Grundlagen einer europäischen Methodenlehre. *Archiv für die civilistische Praxis*. 2009, Hf. 1, s. 17.

⁷⁴ K najznámejšiemu využitiu tejto metódy Súdnym dvorom EÚ dochádza pri nachádzaní všeobecných právnych zásad úniového práva, najmä základných práv. Preto sa v tomto spojení občas hovorí aj o *ústavnokomparatistickom* výklade. SCHROEDER, W. *Die Auslegung des EU-Rechts*, s. 184.

⁷⁵ HÄBERLE, P. Grundrechtsgeltung und Grundrechtsinterpretation im Verfassungsstaat – Zugleich zur Rechtsvergleichung als „fünfter“ Auslegungsmethode. *JuristenZeitung*. 1989, č. 20, s. 913 an.

⁷⁶ VON HEIN, J. EGBGB Art. 3, mč. 174. In: VON HEIN, J. (Hrsg.). *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 12, Internationales Privatrecht I, Europäisches Kollisionsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 1–26)*. 8. Auflage. 2020.

⁷⁷ Vo Francúzsku upravený v čl. 1079 an. *Code civil*; v Španielsku čl. 1056 *Código civil*; v Taliansku čl. 734 *Codice civile*; v Grécku čl. 1891 an. *Astikos Kodikas* (všetky predpisy sú občianske zákonníky).

⁷⁸ K tomuto zisteniu dospievame po preštudovaní popisných statí k dedičskému právu predmetných krajín v publikácii BURANDT, W. – ROJAHN, D. (Hrsg.). *Erbrecht*. 3. Auflage. C. H. Beck, 2019, s. 120. *Länderberichte*. Ide hlavne o časti venované testamentárnemu dedeniu, pretože ak sa niekde majú spomenúť inštitúty podobné prerozdeleniacemu príkazu, zo systematického hľadiska by to malo byť práve na týchto miestach. Jednotlivé state spracovali LAUCK, Franz-Georg (Francúzsko); FRANKE, Susanne (Španielsko); FRANK, Susanne (Taliansko); BALOMATIS, Argiris (Grécko).

4. Prejudiciálna otázka?

Skúsenosti ukazujú, že nemecké EOD vyvolali zásadné problémy v registratúrnych prepisoch nehnuteľností minimálne v Česku, Rakúsku a na Slovensku. Možno však očakávať, že podobný osud stihne (ak už nestihol) aj iné členské štáty s obdobným registrovým právom ako u nás a našich západných susedov. Ako sme uviedli v predošlej časti, prameňom problému podľa nášho názoru nie je ani tak vnútroštátne registrové právo, ale skôr otázka výkladu čl. 68 písm. l) nariadenia. Na rozdiel od Česka a Rakúska, kde sa komplikácie spôsobené nemeckými EOD už vyriešili v prvom prípade (pochybnou) zmenou právneho predpisu, v druhom zas judikatúrne, v slovenskom práve naďalej pretrváva stav, v ktorom sa prepis vlastníckeho práva k zdedeným imobíliám na základe predmetných listín nepodarí. Je teda na mieste otázka, či by sa v prípade príležitosti mala Súdnu dvoru Európskej únie (ďalej „Súdny dvor“ alebo „SD EÚ“) predložiť prejudiciálna otázka zo Slovenska v zmysle čl. 267 ods. 1 písm. a) ZFEÚ ohľadom výkladu čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení. Zameriame sa pritom len na *možnosť* predloženia (čl. 267 ods. 2 ZFEÚ), nie na povinnosť (čl. 267 ods. 3 ZFEÚ). Najprv uvádzame, a) za akej procesnej situácie by sa najskôr mohlo o prejudiciálnu otázku uvažovať. Snažíme sa ju pritom vymodelovať tak, aby jednak bola na potenciálne predloženie tejto otázky čo najideálnejšia, no aby bola zároveň udržateľná z pohľadu hmotného a procesného práva. Vzápätí sa venujeme b) odôvodneniu potreby predloženia prejudiciálnej otázky za definovanej situácie. Napokon c) navrhujeme, ako by táto otázka mohla znieť. Načrtneme i d) predpokladané scenáre nasledujúce po eventuálnom prejudiciálnom rozsudku.

Ad a) Subjekt oprávnený obrátiť sa na SD EÚ v zmysle čl. 267 ods. 2 ZFEÚ je „vnútroštátny súdny orgán“. Ide o autonómny pojem únieového práva, ktorého parametre bližšie konkretizuje judikatúra SD EÚ.⁷⁹ Aby sa tieto parametre naplnili, musel by nastať nasledovný procesný stav. Dedič sa najskôr podľa § 31 ods. 7 katastrálneho zákona v rámci správneho konania odvolá voči rozhodnutiu katastrálneho úradu o zamietnutí zápisu. Potvrdzujúce rozhodnutie funkčne nadriadeného orgánu (Úradu geodézie, kartografie a katastra SR) následne napadne všeobecnou správnu žalobou podľa § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok. Až správny súd rozhodujúci o predmetnej žalobe smie byť považovaný za „vnútroštátny súdny orgán“ podľa čl. 267 ods. 2 ZFEÚ a prislúchajúcej judikatúry SD EÚ. Správnu žalobu by dedič oprel o nesprávne právne posúdenie správnych orgánov spočívajúce v tom, že od neho požadujú opraviť (doplniť) EOD v zmysle § 42 ods. 5 katastrálneho zákona tak, aby obsahovalo špecifikáciu nehnuteľností. Dedič by ako žalobca po vzore nemeckých krajiných súdov argumentoval, že postup katastrálneho úradu (presnejšie okresného úradu, odboru katastra) ako žalovaného je v rozpore s čl. 68 písm. l) nariadenia, lebo toto ustanovenie sa má vykladať podľa hypotézy A. Katastrálny úrad by svoju procesnú obranu konštruoval podobne ako v prípade pred Krajským súdom Žilina. Odkazujúc na pokyn nadriadeného správneho orgánu by teda tvrdil, že dané ustanovenie sa má vykladať podľa hypotézy B.

Ad b) Základnou podmienkou pre dožiadanie sa prejudiciálneho rozsudku o výklade únieového práva v zmysle čl. 267 ods. 2 ZFEÚ je úsudok vnútroštátneho súdu, že výklad SD EÚ je nevyhnutný pre rozhodnutie prejednávanej veci. Posúdenie tejto „nevyhnutnosti“ prináleží zásadne vnútroštátnemu súdu,⁸⁰ ktorý tak robí *ex offio*, no prirodzene ho

⁷⁹ Pozri napr. Rozsudok SD EÚ z 18. 9. 2014 vo veci C-549/13, bod 21 a tam citovanú judikatúru.

⁸⁰ Takto napr. Rozsudok SD EÚ z 19. 2. 2002 vo veci C-35/99, bod 24 a tam citovaná judikatúra.

na potrebu výkladu únievého práva SD EÚ môžu upozorniť aj strany sporu.⁸¹ SD EÚ však v niektorých prípadoch smie sám korigovať hodnotenie predkladajúceho súdu o „nevyhnutnosti“ prejudiciálnej otázky a neodpovedať na ňu.⁸²

V modelovej procesnej situácii načrtnutej vyššie je „nevyhnutnosť“ výkladu čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení podľa nás daná. Konajúcemu súdu by na základe argumentácií žalobcu a žalovaného mali vzniknúť pochybnosti o výklade predmetného ustanovenia, a síce či platí hypotéza A alebo B. Odpoveď na túto otázku priamo determinuje, ktorá strana sporu bude procesne úspešná. Ak platí hypotéza A, katastrálny úrad vec nesprávne právne posúdil, lebo od dediča nemohol požadovať doplnenie EOD o detaily k nehnuteľnostiam. Ak platí hypotéza B, katastrálny úrad tak urobíť mohol a konal v súlade s právom. „Nevyhnutnosť“ výkladu rozoberaného ustanovenia zo strany SD EÚ pre účely rozhodnutia o správnej žalobe by tak bola zjavná.

Ad c) Prejudiciálna otázka by mohla znieť takto:

„Má sa čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení vykladať v tom zmysle, že umožňuje špecifikovať zdedený majetok v európskom osvedčení o dedičstve len vtedy, keď dedič tento majetok nadobudol na základe poručiteľovho právneho úkonu pre prípad smrti s vecnoprávnymi účinkami, ktorý nie je odkazom (legátom), alebo aj vtedy, keď poručiteľ takýto typ právneho úkonu neurobil?“

Ad d) Nech by už bola odpoveď akákoľvek, dedič by sa na každý pád dostal zo začarovaného kruhu. Ak by sa SD EÚ priklonil k hypotéze A, prax uplatňovania dotknutých ustanovení v § 42 katastrálneho zákona by sa dostala do rozporu s nariadením.⁸³ V dôsledku toho by katastrálny úrad musel od nej upustiť a prepísať vlastníka zdedenej nehnuteľnosti na základe nemeckého EOD. Zároveň by sa museli podniknúť kroky smerujúce k zosúladieniu praxe katastrálnych úradov⁸⁴ s rozsudkom SD EÚ. Ak by naopak mala platiť hypotéza B, slovenská katastrálna prax je v súlade s nariadením a nemecké súdy razom musia špecifikovať zdedené nehnuteľnosti v EOD všetkým žiadateľom v pozícii univerzálnych sukcesorov.

Záverom k tejto časti príspevku konštatujeme našu vedomosť o tom, že najlepšiu východiskovú pozíciu na dožadovanie sa výkladu čl. 68 písm. l) nariadenia od SD EÚ by mali nemecké súdy vydávajúce EOD a odmietajúce upresnenie nehnuteľností, pretože tieto sa dostávajú k otázke výkladu daného ustanovenia omnoho priamočiarejšie ako slovenské súdy v konštelácii opísanej vyššie v „ad a)“. Ceste na SD EÚ vedúcej cez slovenské súdy sme sa venovali preto, lebo nemecké súdy zjavne v žiadnom momente o predložení prejudiciálnej otázky nerozmýšľali a podľa ich vytrvalému a už relatívne dlhodobému zdráhaniu sa ani nehodlajú rozmýšľať.

⁸¹ Pozri napr. JÁNOŠÍKOVÁ, M. A čo keď (ne)predložím? (Možnosti obrany proti predloženiu, prípadne nepredloženiu prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie). *Justičná revue*. 2013, č. 1, časť *Procesná obrana proti rozhodnutiu všeobecného súdu o nepredložení prejudiciálnej otázky*; PECHSTEIN, M. – GÖRLITZ, N. AEUV Art. 267, mč. 51. In: PECHSTEIN, M. – NOWAK, C. – HÄDE, U. (Hrsg.). *Frankfurter Kommentar zu EUV, GRC und AEUV*. Band 4. Mohr Siebeck, 2017.

⁸² Pozri napr. Rozsudok SD EÚ z 15. 12. 1995 vo veci C-415/93, bod 61; Rozsudok SD EÚ z 10. 1. 2006 vo veci C-344/04, bod 24; Rozsudok SD EÚ z 10. 3. 2009 vo veci C-345/06, bod 37.

⁸³ Nateraz nie je úplne jasné, či by bola rozporná len prax, alebo samotné katastrálne právo. Predbežne a bez hlbšej analýzy sa domnievame, že nesúladiť s nariadením by mala byť len prax. Ak by ale predsa bola rozporná aj právna úprava, išlo by o rozpor naoko latentný, lebo dotknuté ustanovenia katastrálneho zákona, ako ani katastrálna vyhláška č. 461/2009 Z. z. v § 28 EOD výslovne nespomínajú a mohlo by sa preto tvrdiť, že sa na EOD nevzťahujú.

⁸⁴ A v prípade potreby i katastrálneho zákona a spolu s katastrálnou vyhláškou č. 461/2009 Z. z.

Záver

Pri pokuse o prepis vlastníctva k zdedeným nehnuteľnostiam v registroch niektorých štátov strednej Európy na podklade európskeho osvedčenia o dedičstve vydaného nemeckými súdmi narážajú dedičia na ťažkosti. Vnútroštátne registrové právo prepis vlastníka často nepripustí, pokiaľ nehnuteľnosti nie sú v EOD presne špecifikované. Vydávajúce nemecké súdy však súčasne odmietajú takéto upresnenie nehnuteľností v EOD zapísať. V Česku sa vzniknutá patová situácia vyriešila zmenou katastrálnej vyhlášky, podľa ktorej sa chýbajúca špecifikácia nehnuteľností v EOD dá nahradiť tzv. prehlásením o vzniku práva. Tento zásah do právnej úpravy však nastolil stav, v ktorom sa katastrálna vyhláška dostala do rozporu s katastrálnym zákonom, pretože podľa jeho dikcie sa od upresnenia nehnuteľností v EOD neupustilo. Južní susedia Čechov problémy odstránili inak. Úprava rakúskeho pozemkovoknižného práva umožnila pat vyriešiť judikatúrou najvyššej súdnej autority, t. j. bez zásahu do právnej úpravy. Aktuálny právny stav na Slovensku možno prirovnať k stavu v Česku pred zmenou katastrálnej vyhlášky. Riešenia slovenských západných susedov by sa v jednom prípade nemali, v druhom zas nemôžu prevziať do slovenských pomerov. Nemalo by sa prevziať riešenie české, hlavne pretože vyvoláva nesúladný stav v právnom poriadku; nemôže sa prevziať riešenie rakúske, lebo to slovenské právo objektívne nepripúšťa. Pokiaľ ide o právne rozlúsknutie celého problému s uplatňovaním nemeckých EOD pre účely registrového prepisu v cudzine, zastávame názor, že kritický je výklad čl. 68 písm. l) nariadenia o dedení. Otázne je, či umožňuje upresniť zdedený majetok v EOD len pri právnom úkone *mortis causa* s vecnoprávnym účinkom nelegátnej povahy, alebo pri akejkoľvek univerzálnej sukcesii. Prikláňame sa k druhej alternatíve, v dôsledku čoho podľa nás nie je protiprávna vnútroštátna špecifikačná požiadavka, ale nemecká prax vydávania EOD. Pri najbližšej konfrontácii slovenského súdu s načrtnutou otázkou mu z nášho pohľadu nič nebráni v predložení prejudiciálnej otázky SD EÚ, ba práve naopak sa to vzhľadom na širokospektrálnosť rozoberaného fenoménu priam naliehavo žiada. Každopádne je dnešný právny stav na Slovensku v kombinácii s nemeckou praxou vydávania EOD pre dediča naďalej patový. Heidenhain ešte v čase pred zmenou českej katastrálnej vyhlášky stihol v hrubých rysoch naznačiť dve metódy, ktorými by sa dotknutý dedič mohol patu vyhnúť.⁸⁵ Po menšom upresnení jeho nápadov si vieme predstaviť ich realizáciu aj na Slovensku, no podrobnejšie vyjadrenie k tejto tematike vyhradujeme pre osobitnú stať.

⁸⁵ HEIDENHAIN, S. *Europäische Nachlasszeugnisse und die EU-ErbrechtsVO in der tschechischen Praxis*, s. 102–103.

European Certificate of Succession and the Transcription of Ownership to an Inherited Immovable

Ľuboslav Sisák (<https://orcid.org/0000-0001-9114-5173>)

Abstract: This paper deals with a subject matter systematically belonging to international succession law. It tackles theoretical and practical problems which arise while utilizing the European Certificate of Succession (ECS) issued by German courts in order to transcribe ownership to inherited immovables in the registries of some EU Member States. The paper endeavours to contribute to the contemporary legal scholarship in several ways. On the one hand, it demonstrates how Czechia, Austria and Slovakia handle an issue induced by ECS's of German provenance. While the minutiae of this issue vary, it remains identical in nature. For this reason, a side-by-side comparison of the approaches in the mentioned Member States might provide clues for the ultimate resolution of the problem. The main goal, however, is to present our own solution of the abstracted difficulties. Finally, we discuss the possibilities of a Slovak judge to refer a question regarding the analysed legal problem for a preliminary ruling to the Court of Justice of the European Union.

Keywords: European Certificate of Succession (ECS), content of an ECS, inherited immovables, registry of immovables, preliminary question